

gospodarske, obertniške in narodne.

V Ljubljani v sredo 8. decembra 1858.

Nova mlativnica s klepetcom vred.

Mašine, s katerimi se žito mlati, se kmetovavcem čedalje bolj prikupujejo; zato jih je čedalje več zlasti v takih deželah, kjer imajo gospodarji veliko mlačve.

So pa te mašine, ktere same mlatijo, čveterere: ali so take, ki jih človeška roka goni, ali take, ki jih gonijo konji, ali take, ktere goni voda, ali pa take, ktere goni sopar po tisti napravi, ktera goni tudi vozove na železnici.

Mlativnico Hensman-ovo, ktero gonita dva delavca, smo imeli za poskušnjo na vertu kmetijske družbe v Ljubljani, in zlo tako, pa še nekoliko bolje imamo ravno sedaj tukaj iz dunajske fabrike Ekel-nove, ktero po storjenih skušnjah tudi drugod zlo hvalijo.

Vendar mlativnice na vodi ali take, ki jih goni voda, prekosijo vse druge; zato se nismo mogli dosti prečuditi, ko smo vidili tisto novo mašino na gradu častitega predsednika naše kmetijske družbe, gosp. Terpinca na Fužinah, ktero so letos iz Angležkega dobili.

Prosili smo jih, naj povejo kaj od te nove mlativnice, in pisali so nam te dni to-le:

„Mlativnico, ki sem jo iz fabrike gosp. Barrett-a v Reanding-u na Angležkem dobil in ktera je združena z mašino, ktera ob enem zmlateno žito čisti, je v 8 urah zmlatila 18 štantov ajde, kteri so dali 212 mernikov ali 106 vagánov čedno očišenega zernja; 4 ženske in 2 možka so opravili vse delo pri tem; — po tem takem je mlatnina za mernik ajde komaj znesla 1 nov kraje.“

„Ker ta mašina mlati žito vsake sorte in še celó proso, in ker izmlati do zadnjega zernja vse, zraven pa ob enem očisti mlačvo tako lepo, da je veselje viditi, jo morem zlasti vsem gospodarjem, ki imajo velike kmetije in vode pri rokah, z dobro vestjó prav živo priporočiti. Veljá sicer ta mlativnica s klepetcom (ali čistivno mašino) vred res na Angležkem 600 gold., — al če pomislimo, kako sila veliko in lepo omlati v malo urah, kako terdno in lično je izdelana (30 centov vaga v vsem skupaj), bomo lahko kmalo zrajtali, da je kapital od 600 gold. pač na dobre čiuže naložen in da se spleča mašina ob kratkem čez in čez.“

Fid. Terpin.

Kdor cesto gnojí, si sam možnjo slabí.

Oče Č. pride na svojem potovanji enega dné ob deževnem vremenu v neko vas, kjer je prenočil. Tù vidi gnojnico iz hlevov in gnojnišč se po ulicah razlivati. Ko ga prijazni gostinčar poprašá, kako mu kaj ta kraj in vas dopada, mu odgovori: „Strašno slabo; še nikjer, kar sem na svetu, nisem vidil tako mastnih potov pa tako pustih njiv, kakor v tem kraji.“

Ljubi moji sosedje! Ali nam ne zazvoni po ušesih ravno ta odgovor, če le količkaj prehodimo po dolgem in širokem našo deželo?

Pač dostikrat se moramo prepričati, če se le okrog po deželi ozremo, da vsi dobri nauki so pri tolikih gospodarjih le glas vpijočega v puščavi! Kolikrat smo se že prepričali, da so pri nas že večkrat priporočevane gnojne jame še zmeraj bele vrane in da najboljši in rodovniši gnojni deli iz gnojnišča se po ulicah razlivajo in pogub-

ljujejo, v tem pa smrad, nesnago in razne bolezni ljudem in živini prizadevajo! Kdo bi ne mislil, da imajo ti ljudje toliko gnoja, da ne vejo kam ž njim! Vendar le vseskozi tožijo, da jim ga na vseh stranéh primanjkuje.

Pisatelj tega je govoril enega dné zastran prevelike potrate gnoja z nekim kmetom. In moj dragi starček mi je po navadi staro pesmico pél, da mu vedno gnoja primanjkuje in je pravil, da mu ga bo prihodnjič še bolj pomanjkovalo, zato ker ni letos dovelj kerme nakosil. Kako bi vam gnoja ne manjkalo, ker ga pustite iz dvorišča in gnojnišča po ulicah razcejati! Ali bi ne bilo bolje, če bi si gnojno jamo napravili, kamor bi se najboljši gnoj stekal, namesti da se po vasi razgubljuje! — „Gospod! ne zamerite, naša jama je dobra“ — mu vasčan v besedo seže. Bog pomagaj ti dobroti! Kup praznega gnoja leží sém ter tjé po dvorišču raztresen, naj več ga leží pod kapom, da ga kapnica vedno izpira. Pri vsakem še tako pohlevnem dežji se veliko najmočnejega gnoja pogubi. Ljubi moj prijatelj, če hočete, da Vam ne bo gnoja primanjkovalo, morate ž njim vse drugač ravnati. Gnojnišče mora spod kapa priti, globokeje ga morate skopati, da bo jami podobno, in jo z luknjo previditi, skoz ktero se bo gnojnica v jamo ocejala. Če tako jamo napravite, boste imeli obilo in prav dobrega gnoja! „Prav imate gospod! taka jama bi res ne bila za gnoj slaba, al stroški, stroški!“ „Oče, ne bojte se stroškov, — v enem letu Vam bodo povernjeni, pri sedanjí napravi Vam pa gré vsako leto polovico gnoja v zgubo. Poglejte, če cel kup vlažne stelje s soljo potresetete in z vodo polijete, vam gré sol z vodo vred pod zlo, zato ker se sol v vodi raztopí in z vodo odteče. Ravno taka je tudi z Vašim gnojniščem; najbolje stvari, ktere zemljo gnojé, da rodovitneja prihaja, se v vodi in vlažnosti razkrojijo in s kapnico vred iz Vašega gnojnišča odtečejo in se po vasi razlivajo.“ „Saj imate res prav, gospod! Če bi gosposke suknje ne nosili, bi mislil, da ste terd kmet, ker kmetijstvo bolj razumite kakor nas eden.“

Drugo leto popotuje oče Č. zopet skoz to vas, in ni ulic ne vasi skor nič v boljšem stanu najdel, kakoršne so bile lanskega leta; še zmeraj se je po njih gnojnica cedila in v mlinski jarek ocejala; tù narajma tudi starega kmeta pred hišo stati, ki se za ušesi praska in toži, da mu gnoja vseskoz primanjkuje. Ljudje so tukaj slepi, pravi naš popotnik, in se ne dajo podučiti, da bi svoje kmetijstvo v bolji stan pripravili.

Ali bi ne bilo prav, da bi se v enacih primerljajih k temu s hudim silili, kakor se na Badenskem godí, in k snagi in čistenji ulic morali, kar dostikrat škoduje zdravju živini in ljudem. Ukazati bi se jim moglo, kako se njive in travniki umno obdelujejo in zboljšujejo, in sicer:

1. Vsak gospodar bi si mogel najmanj 3 čevlje globoko gnojno jamo napraviti, v ktero bi se gnojnica, namesti po ulicah pogubljevala, v jamo ocejala.

2. Kakor hitro je jama gnojnice polna, bi jo mogel gospodar v sode izprazniti, in na njive, travnike in verte speljati.

3. Župani bi mogli nekoliko sodov na soseskine stroške napraviti dati, in vasčanom v potrebe za majhen dnar prepustiti, da bi gnojnico iz jam na polje izpeljevali, dokler bi si jih sami ne omislili.